

ผลของสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบเรื่องการพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิคต่อความรู้ ประสิทธิภาพการเรียนรู้ และความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาล

Received: September 21, 2025

Revised: October 16, 2025

Accepted: October 29, 2025

พรพิมล พรามน้อย¹ (พย.ม.), ศิลป์ไทย ธรรมเรืองฤทธิ์^{1*} (พย.ม.)

ดวงใจ วัฒนสินธุ์³ (Ph.D.), กมลชนก มูลไชย¹ (พย.ม.)

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบเรื่องการพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิคต่อความรู้ ประสิทธิภาพการเรียนรู้และความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 จำนวน 112 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 56 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย สื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบเรื่องการพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิค แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิค และแบบสอบถามประสิทธิภาพและความพึงพอใจในการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและการทดลองที่แบบก่อนและหลัง และระหว่างกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลอง ($M = 9.14$, $SD = 1.47$) และกลุ่มควบคุม ($M = 8.91$, $SD = 1.28$) มีคะแนนความรู้หลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) แต่คะแนนความรู้หลังการเรียนรู้ทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพและความพึงพอใจในการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.67$, $SD = 0.36$; $M = 4.59$, $SD = 0.55$) แสดงให้เห็นว่าสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ และสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล อันเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเรียนการสอนด้านการพยาบาลในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: การเรียนรู้เชิงโต้ตอบ การพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิค นักศึกษาพยาบาล ความรู้ ประสิทธิภาพการเรียนรู้

¹อาจารย์ สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย

²รองศาสตราจารย์ สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย

*Corresponding e-mail: Silpthai.t@stin.ac.th

Effects of Interactive Learning Media Regarding Nursing Care for Persons with Panic Disorder on Knowledge, Learning Effectiveness, and Satisfaction among Nursing Students

Pornpimon Pramnoi¹ (M.N.S.), Silpthai Thamruangrit^{1*} (M.N.S.)

Duangjai Vatanasin² (Ph.D.), Kamonchanok Moonchai¹ (M.N.S.)

Abstract

This quasi-experimental research aimed to examine the effects of interactive learning media regarding nursing care for persons with panic disorder on knowledge, learning effectiveness, and learning satisfaction among nursing students. A quasi-experimental two-group pretest–posttest design was employed. The sample consisted of 112 fourth-year nursing students, divided into an experimental group ($n = 56$) and a control group ($n = 56$). Research instruments included interactive learning media on nursing care for persons with panic disorder, a knowledge assessment on nursing care for panic disorder, and a questionnaire on learning effectiveness and satisfaction. Data analysis were descriptive statistic, paired t-test, and independent t-test. The results showed that both the experimental ($M = 9.14$, $SD = 1.47$) and control groups ($M = 8.91$, $SD = 1.28$) had significantly higher posttest knowledge scores compared to their pretest scores ($p < .001$). However, no significant difference was found between the two groups' posttest scores. Overall, participants reported high levels of learning effectiveness and satisfaction at a high level ($M = 4.67$, $SD = 0.36$; $M = 4.59$, $SD = 0.55$). These findings indicate that the interactive learning media were effective in enhancing learning outcomes and satisfaction among nursing students, supporting the development of educational innovations to meet the demands of 21st-century nursing education.

Keywords: Interactive learning, Nursing Care for Persons with Panic Disorder, Nursing students, Knowledge, Learning effectiveness

¹ Lecturer Srisavarindhira Thai Red Cross Institute of Nursing, Bangkok, Thailand

² Associate Professor, Srisavarindhira Thai Red Cross Institute of Nursing, Bangkok, Thailand

*Corresponding e-mail: Silpthai.t@stin.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะและทักษะวิชาชีพเพื่อผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพที่สภาการพยาบาลกำหนด (สภาการพยาบาล, 2563) การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชถือเป็นศาสตร์สำคัญในการเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการส่งเสริม ป้องกัน บำบัด และฟื้นฟูผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตหรือความผิดปกติทางจิต (ทศาชัยวรรณวรรต, 2560)

การพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิค (Panic Disorder) เป็นเนื้อหาสำคัญที่นักศึกษาพยาบาลจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสมรรถนะในการจัดการอาการแพนิคเบื้องต้น ภาวะแพนิคจัดอยู่ในกลุ่มโรควิตกกังวลที่พบได้บ่อยและเป็นหนึ่งในสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้รับบริการมารับการรักษาในโรงพยาบาล โดยสามารถพบได้ทั้งในแผนกฉุกเฉิน แผนกผู้ป่วยนอก แผนกจิตเวช แผนกผู้ป่วยใน รวมถึงหน่วยบริการปฐมภูมิและสถานบริการสุขภาพระดับชุมชน ทั้งในและต่างประเทศมีรายงานว่าผู้ที่มีภาวะแพนิคมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีความชุกตลอดชีวิต (Lifetime Prevalence) ประมาณร้อยละ 1.6–2.2 (Papola et al., 2023) ส่วนในประเทศไทย กรมสุขภาพจิต (กรมสุขภาพจิต, 2567) รายงานว่าความชุกของภาวะแพนิคอยู่ที่ประมาณร้อยละ 1.8 และมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานตอนต้นหลังการระบาดของโคโรนาไวรัส 2019

ผู้ที่มีภาวะแพนิคมักประสบกับอาการตื่นตระหนกเฉียบพลัน (Panic Attack) ซึ่งเป็นช่วงเวลาของความกลัวหรือความไม่สบายอย่างรุนแรงที่เกิดขึ้นฉับพลัน ร่วมกับอาการทางกายและจิตใจหลายอย่าง เช่น ใจสั่น หายใจเร็ว เหงื่อออก มือสั่น วิงเวียน หน้ามืด รู้สึกหายใจไม่อึด และความรู้สึกกลัวว่าจะเสียชีวิต สูญเสียการควบคุมตนเอง (American Psychiatric Association: [APA], 2022) การดูแลผู้ที่มีภาวะแพนิคจึงต้องอาศัยการประเมินและการช่วยเหลือที่รวดเร็ว ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากอาการที่รุนแรงอาจส่งผลกระทบต่อทั้งด้านร่างกายและจิตใจของผู้รับบริการโดยตรง (Valdes et al., 2021) พยาบาลวิชาชีพจึงจำเป็นต้องมีทักษะสำคัญในการดูแลผู้ป่วยกลุ่มนี้ ทั้งทักษะการประเมินและการวินิจฉัยแยกโรคเพื่อแยกภาวะแพนิคออกจากภาวะฉุกเฉินทางกายที่มีลักษณะใกล้เคียง พยาบาลควรมีทักษะการสื่อสารเชิงบำบัด (Therapeutic Communication) เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการรู้สึกปลอดภัยและร่วมมือในการบำบัด ตลอดจนทักษะการสอนเทคนิคจัดการความวิตกกังวลและการจัดการวิกฤติทางจิตใจอย่างทันท่วงที (McIntosh, 2021; Valdes et al., 2021)

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนด้านการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชในหัวข้อนี้ยังมีข้อจำกัดหลายประการ เนื่องจากการสอนภาคทฤษฎีโดยใช้กลยุทธ์การสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถทำให้นักศึกษาเข้าใจสาระสำคัญ ส่วนภาคปฏิบัตินักศึกษามักมีโอกาสน้อยในการดูแลผู้ที่มีภาวะแพนิค เนื่องจากอาการแพนิคเกิดขึ้นเฉียบพลันและไม่สามารถคาดการณ์ได้ อีกทั้งส่วนใหญ่ผู้รับบริการจะมาที่แผนกฉุกเฉินมากกว่าแผนกจิตเวช (McIntosh, 2021) ข้อจำกัดดังกล่าวทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงค่อนข้างน้อย ส่งผลให้เกิดความกลัว ความวิตกกังวล ความไม่มั่นใจ และทัศนคติด้านลบเมื่อต้องเผชิญผู้รับบริการที่มีอาการทางจิตเวช อย่างไรก็ตาม หากได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างเหมาะสม นักศึกษาพยาบาลก็มีแนวโน้มที่จะสามารถดูแลและสื่อสารกับผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Yildiz, 2021)

จากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อแก้ปัญหานี้พบว่า มีการนำการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ (Interactive Learning) มาใช้ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาในบรรยากาศที่ปลอดภัยและเน้นการมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การจำลองสถานการณ์ บทบาทสมมติ เทคโนโลยีเสมือนจริง การเรียนรู้ผ่านเกม หรือการตอบคำถามออนไลน์ ซึ่งช่วยกระตุ้นความสนใจ การมีส่วนร่วม และ

ทักษะการคิดวิเคราะห์ (รัฐนา หน่อคำ และคณะ, 2562) การศึกษาที่ผ่านมาพบว่านักศึกษาพยาบาลที่เรียนรู้ด้วยวิธีเชิงโต้ตอบมีทักษะทางวิชาการ วิชาชีพ และสมรรถนะเชิงวิชาชีพสูงกว่ากลุ่มควบคุม (วัลลภา ทรงพระคุณ และคณะ, 2567) อีกทั้งยังมีหลักฐานว่า นักศึกษาที่ใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality: AR) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ (ก้องเกียรติ หิรัญเกิด และคณะ, 2566) หลักฐานเชิงประจักษ์ที่หลากหลายสนับสนุนว่า สื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบมีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาความรู้และทักษะของนักศึกษาพยาบาล เช่น การเรียนรู้ผ่านบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบปฏิสัมพันธ์ (จิราภรณ์ ชื่นฉ่ำ และคณะ, 2563) หรือสื่อวีดิทัศน์ การทำคลอดแบบโต้ตอบ (มาณี น้ำคณาคุปต์ และ พิไลวรรณ ใจชื่น, 2565) ซึ่งช่วยเพิ่มทั้งความรู้และทักษะปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญ ตลอดจนงานวิจัยที่ชี้ว่า นักศึกษาพยาบาลที่ใช้สื่อมัลติมีเดียด้านการสื่อสารเพื่อการบำบัดทางจิตเวชมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจสูง (ธนิชชนรี สโรบล และคณะ, 2563) และงานวิจัยล่าสุดที่ยืนยันว่าสื่อการสอนออนไลน์ MSE-VDO สามารถพัฒนาความรู้และความมั่นใจของนักศึกษาได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม (ตรีนุช พุ่มมณี และคณะ, 2566) อย่างไรก็ตามปัจจุบันยังไม่พบการนำสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบมาใช้ในการเรียนรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิค

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบเรื่องการพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิคขึ้น เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกวิเคราะห์และตัดสินใจเชิงคลินิกผ่านสถานการณ์จำลองเสมือนจริง เห็นกระบวนการพยาบาลอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การประเมินอาการ การช่วยเหลือเฉพาะหน้า ไปจนถึงการวางแผนการจำหน่ายโดยมุ่งหวังว่านวัตกรรมนี้จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ กระตุ้นการมีส่วนร่วม และพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในการดูแลผู้ที่มีภาวะแพนิคได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาพยาบาลและการบริการสุขภาพในอนาคต

การวิจัยนี้ประยุกต์แนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism Theory) ของ Fosnot (2005) ซึ่งระบุว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ และความหมายด้วยตนเองผ่านประสบการณ์ตรง การคิดวิเคราะห์ และการเชื่อมโยงกับความรู้พื้นฐานที่มีอยู่เดิม สื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบดังกล่าวได้รับการออกแบบให้อยู่ในรูปแบบสื่อแอนิเมชันจำลองสถานการณ์เสมือนจริง ครอบคลุมกระบวนการพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิคทั้งสามระยะ ได้แก่ ระยะการประเมินและการช่วยเหลือเบื้องต้น ระยะการให้การพยาบาล และระยะการวางแผนการจำหน่าย ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อผ่านกิจกรรมการตอบคำถาม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสะท้อนคิดจากสถานการณ์จำลองผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งกระบวนการดังกล่าวช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) อันนำไปสู่การสร้างความรู้เข้าใจที่มีความหมายและสามารถประยุกต์ใช้ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบเรื่องการพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิคต่อความรู้ ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์จิตแพทย์ อาจารย์พยาบาลสาขาวิชาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต และนักจิตวิทยาคลินิก ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ สื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบเรื่องการพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิค พัฒนาโดยคณะผู้วิจัยร่วมกับนักพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ (Interactive Learning Media) ในรูปแบบสื่อแอนิเมชันจำลอง

สถานการณ์เสมือนจริง ความยาว 30 นาที โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างน้อย 1 ครั้ง ภายในระยะเวลา 1 สัปดาห์ และสามารถเข้าถึงสื่อผ่านสมาร์ทโฟน แท็บเล็ต หรือคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ นวัตกรรมประกอบด้วยสถานการณ์จำลองเสมือนจริง (Simulation-Based Scenarios) ครอบคลุม 3 ระยะการพยาบาล ดังนี้ ระยะที่ 1: การประเมินและการช่วยเหลือเบื้องต้น (Initial Assessment and Intervention) ระยะนี้ นักศึกษาฝึกการประเมินอาการแรกเริ่ม เช่น อาการและอาการแสดง สัญญาณชีพ และฝึกการให้การช่วยเหลือเบื้องต้น เช่น เทคนิคการหายใจ และการยึดเหนี่ยวกับสิ่งรอบตัว ระยะที่ 2: การพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะแพนิค (Therapeutic Intervention) นักศึกษาฝึกการจำแนกอาการและอาการแสดงของผู้รับบริการ อธิบายสาเหตุและกลไกการเกิดภาวะแพนิค ตลอดจนฝึกการให้การพยาบาลที่เหมาะสมกับผู้รับบริการแต่ละราย รวมทั้งการให้สุขภาพจิตศึกษาเกี่ยวกับการจัดการอาการเมื่อผู้รับบริการอาการดีขึ้น ระยะที่ 3: การวางแผนการจำหน่าย (Discharge Planning) นักศึกษาฝึกการวางแผนการดูแลต่อเนื่องและการติดตามภาวะสุขภาพจิตของผู้ที่มีภาวะแพนิคหลังจำหน่าย นวัตกรรมการเรียนรู้นี้ยังออกแบบให้มีคำถามแบบเลือกตอบเป็นระยะจำนวน 10 ข้อ (ข้อละ 10 คะแนน รวม 100 คะแนน) โดยมีระบบให้คะแนนแบบ +10 คะแนนสำหรับคำตอบที่ถูกต้อง และ -10 คะแนนสำหรับคำตอบที่ไม่ถูกต้อง เพื่อกระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมของนักศึกษา นวัตกรรมการเรียนรู้นี้ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) เท่ากับ 0.90 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและพัฒนา นวัตกรรมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ผลการทดลองใช้พบว่า นวัตกรรมสามารถใช้งานได้จริง และมีความสะดวกต่อการเข้าถึง

2. เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล พัฒนาโดยคณะผู้วิจัยจากการทบทวนวรรณกรรมประกอบด้วย 3 ส่วนได้แก่

1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพศ อายุ ความถี่ในการสื่อสารการเรียนรู้เชิงโต้ตอบเพื่อการเรียนรู้ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา

2) แบบประเมินความรู้เรื่องการพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะแพนิค เพื่อทดสอบความรู้ก่อนและหลังการเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุการเกิดภาวะแพนิค อาการและอาการแสดง ปัจจัยกระตุ้น การรักษา และการพยาบาลเบื้องต้น ที่สอดคล้องกับเนื้อหาของสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ จำนวน 2 ชุด ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกัน (Parallel) เพื่อป้องกันกลุ่มตัวอย่างจำแบบทดสอบได้ เนื่องจากการประเมินก่อนและหลังห่างกันเพียง 1 สัปดาห์ แบบทดสอบแต่ละชุดมีจำนวน 10 ข้อ ออกแบบตามระดับการเรียนรู้แบบรู้งจำและเข้าใจตาม Bloom Taxonomy ลักษณะคำตอบเป็น 4 ตัวเลือก ให้เลือกตอบข้อที่ถูกต้องที่สุด แบบทดสอบฉบับนี้ มีค่าความสอดคล้องภายใน CVI เท่ากับ 0.90 ผู้วิจัยนำแบบประเมินไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ในนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เท่ากับ 0.85

3) แบบสอบถามประสิทธิภาพในการเรียนรู้และความพึงพอใจในการเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ เรื่องการพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะแพนิค ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การประเมินประสิทธิภาพในการเรียนรู้จำนวน 16 ข้อ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ 7 ข้อ ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ 6 ข้อ และด้านการใช้งานและความสะดวกสบาย 3 ข้อ ส่วนการประเมินความพึงพอใจในการเรียนรู้มีจำนวน 4 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึง 5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง คะแนนสูงสุดแสดงว่ามีประสิทธิภาพในการเรียนรู้และความพึงพอใจในการเรียนรู้สูง มีค่าความสอดคล้องภายใน CVI เท่ากับ 1

ผู้วิจัยนำแบบประเมินไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ในนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.95

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง แบบวัดผลก่อน-หลัง (Quasi-experimental pretest-posttest design) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีการประชาสัมพันธ์ผ่านแผ่นประชาสัมพันธ์ในไลน์กลุ่มชั้นปีเพื่อรับสมัครผู้ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์เข้าร่วมการวิจัยจนครบ 112 คน หลังจากนั้นสุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 56 คน และทำแบบประเมินความรู้ก่อนการทดลอง (Pre-Test)

กลุ่มทดลองเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ เรื่องการพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิคโดยสามารถเข้าเรียนรู้ได้ผ่านลิงก์ออนไลน์ที่ไม่ต้องดาวน์โหลดโปรแกรมใด ๆ ทั้งสิ้น อย่างน้อย 1 ครั้งในช่วงเวลาที่ว่างจากการเรียน ภายในระยะเวลา 1 สัปดาห์ ภายหลังจากสิ้นสุดการเรียนรู้สื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบทำแบบประเมินความรู้ (Post-Test) และทำแบบสอบถามประสิทธิภาพและความพึงพอใจ

ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการเรียนรู้แบบปกติ โดยทบทวนความรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิคจากเอกสารประกอบการสอน และศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร สืบค้นฐานข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ หลังจากนั้นทำแบบประเมินความรู้ (Post-Test) และให้เรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ เรื่องการพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิคเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ และทำแบบสอบถามประสิทธิภาพและความพึงพอใจ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต สถาบันการพยาบาลแห่งหนึ่งที่ได้ผ่านการเรียนรายวิชา

การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2567 เรียบร้อยแล้ว

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 หลักสูตรเดียวกัน ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ดังนี้ 1) มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป 2) มีสมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ต หรือคอมพิวเตอร์ที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ และ 3) ยินยอมเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ จำนวนทั้งสิ้น 112 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยใช้โปรแกรม G*Power (Faul et al., 2007) โดยกำหนดขนาดอิทธิพล (Effect Size) ระดับปานกลาง ($d = .50$) ค่าอำนาจการทดสอบ (Power) เท่ากับ .80 และค่านัยสำคัญทางสถิติ (α) เท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 102 คน จากนั้นเพิ่มอีกร้อยละ 10 สำหรับชดเชยกรณีกลุ่มตัวอย่างถอนตัวระหว่างการทดลอง (Dropout) จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 112 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายออกเป็นกลุ่มทดลอง 56 คน และกลุ่มควบคุม 56 คน

2. การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้รับการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย (รหัสโครงการที่ IRB-STIN 012/2568 วันที่ 4 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2568) ผู้วิจัยดำเนินการตามหลักจริยธรรมการวิจัยในคนอย่างเคร่งครัด โดยชี้แจงข้อมูลอย่างชัดเจน (Informed Consent) เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการและระยะเวลาและสิทธิในการถอนตัวได้ทุกเวลา โดยไม่มีผลต่อการเรียนหรือคะแนน ไม่มีการบังคับที่ทำให้เกิดความกดดัน นอกจากนี้การวิจัยมีการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวและเก็บรักษาข้อมูลไว้เป็นความลับ โดยมีการระบุรหัสการวิจัยแทนการระบุชื่อ-สกุล ส่วนการวิเคราะห์และการนำเสนอผลจะถูกนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับสังคมศาสตร์ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คะแนนประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และความพึงพอใจในการเรียนรู้ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การ

แจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และการเปรียบเทียบคะแนนความรู้อีกก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่มเดียวกัน โดยใช้สถิติ Paired samples t-test และเปรียบเทียบคะแนนความรู้ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ Independent-samples t test

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างจำนวน 112 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 56 คน และกลุ่มควบคุม 56 คน กลุ่มทดลองเป็นเพศหญิง 54 คน คิดเป็นร้อยละ 96.43 เพศชาย 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.57 กลุ่มควบคุมเป็นเพศหญิง 53 คน คิดเป็นร้อยละ 94.64 เพศชาย 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.36 กลุ่มทดลองอายุเฉลี่ย 22.04 ปี กลุ่มควบคุมอายุเฉลี่ย 22.16 ปี กลุ่มทดลองเคยใช้สื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 ไม่เคยใช้สื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 กลุ่มควบคุมเคยใช้สื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ 43 คน คิดเป็นร้อยละ 76.79 ไม่เคยใช้สื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 23.24

การเปรียบเทียบความรู้เรื่องการพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะแพนิคก่อนและหลังการเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ

ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Paired samples t-test เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความรู้เรื่องการพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะแพนิคก่อนและหลังการเรียนรู้พบว่า ในกลุ่มทดลอง ($n = 56$) คะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนรู้ ($M = 9.14$, $SD = 1.47$) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการเรียนรู้ ($M = 7.59$, $SD = 2.23$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t(55) = -5.687$, $p < .001$) แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมการเรียนรู้เชิงโต้ตอบมีประสิทธิภาพในการเพิ่มพูนความรู้ของนักศึกษาพยาบาล

ส่วนในกลุ่มควบคุม ($n = 56$) พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนรู้ ($M = 8.91$, $SD = 1.28$) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการเรียนรู้ ($M = 7.96$, $SD = 1.19$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t(55) = -4.458$, $p < .001$) เช่นกัน แสดงว่าการเรียนรู้ในชั้นเรียนตามปกติก็สามารถช่วยเพิ่มความรู้ของนักศึกษาได้เช่นกัน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยโดยรวมพบว่ากลุ่มทดลองมีค่าคะแนนหลังการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นวัตกรรมการเรียนรู้เชิงโต้ตอบในการส่งเสริมความรู้ของนักศึกษาพยาบาลมากกว่าวิธีการเรียนรู้แบบดั้งเดิม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องการพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะแพนิคภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการเรียนรู้ ($n = 112$)

สื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
กลุ่มทดลอง						
ก่อนการเรียนรู้	56	7.59	2.230	-5.687	55	< 0.001
หลังการเรียนรู้	56	9.14	1.470			
กลุ่มควบคุม						
ก่อนการเรียนรู้	56	7.96	1.190	-4.458	55	< 0.001
หลังการเรียนรู้	56	8.91	1.283			

ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้เรื่องการพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะแพนิคระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติ Independent-samples t test พบว่า ก่อนการเรียนรู้ กลุ่มทดลอง ($M = 7.59$,

$SD = 2.23$) และกลุ่มควบคุม ($M = 7.96$, $SD = 1.19$) มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t(83.984) = -1.110$, $p = .270$) สะท้อนว่าทั้งสองกลุ่มมีระดับความรู้พื้นฐานใกล้เคียงกัน ส่วนภายหลัง

การเรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ พบว่า กลุ่มทดลอง ($M = 9.14$, $SD = 1.47$) และกลุ่มควบคุม ($M = 8.91$, $SD = 1.28$) มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t(110) = 0.890$, $p = .375$) แสดงว่าหลังการเรียนรู้ แม้ทั้งสองกลุ่มมี

คะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นแต่ความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องการพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิคระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการเรียนรู้ ($n = 112$)

กลุ่ม	n	M	SD	t	df	p
ก่อนการเรียนรู้						
กลุ่มทดลอง	56	7.59	2.230	-1.110	83.984	.270
กลุ่มควบคุม	56	7.96	1.190			
หลังการเรียนรู้						
กลุ่มทดลอง	56	9.14	1.470	0.890	110	.375
กลุ่มควบคุม	56	8.91	1.283			

ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และความพึงพอใจในการเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ

ผลการประเมินประสิทธิภาพการเรียนรู้และความพึงพอใจในการเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.59$, $SD = .552$) โดยข้อที่ได้คะแนนสูงสุด คือ ความต้องการให้นวัตกรรมนี้ถูกนำไปใช้ในหัวข้ออื่น ๆ ($M = 4.70$, $SD = .559$) ขณะที่ข้อที่ได้คะแนนต่ำสุด คือ ความพึงพอใจโดยรวมต่อการเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ ($M = 4.52$, $SD = .730$) และความพึงพอใจรายด้านอื่น ๆ ดังนี้

ด้านประสิทธิภาพการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ($M = 4.67$, $SD = .355$) โดยข้อที่ได้คะแนนสูงสุด ได้แก่ สามารถแยกอาการ Panic Attack จากอาการทางกาย และเข้าใจสาเหตุหรือปัจจัยกระตุ้นของภาวะแพนิค ($M = 4.74$, $SD = .449$) ส่วนข้อที่ได้คะแนนต่ำสุด คือ ความรู้เรื่องวิธีการจัดการ

อาการ Panic Attack และ การจดจำเนื้อหาได้ดีกว่าการเรียนรู้ ในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว ($M = 4.61$, $SD = .499$)

ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.36$, $SD = .571$) ข้อที่ได้คะแนนสูงสุด คือ การจัดลำดับเนื้อหามีความต่อเนื่องและเข้าใจง่าย ($M = 4.48$, $SD = .593$) ส่วนข้อที่ได้คะแนนต่ำสุด คือ ระยะเวลาของนวัตกรรมมีความเหมาะสม ($M = 4.22$, $SD = .951$)

ส่วนด้านการใช้งานและความสะดวกสบายโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.48$, $SD = .635$) ข้อที่ได้คะแนนสูงสุด คือ การสามารถใช้งานนวัตกรรมได้ด้วยตนเอง ($M = 4.61$, $SD = .583$) ส่วนข้อที่ได้คะแนนต่ำสุด คือ การทำงานของนวัตกรรมไม่เกิดข้อผิดพลาดทางเทคนิค ($M = 4.35$, $SD = .885$) รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และความพึงพอใจในการเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ
(n = 56)

ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และความพึงพอใจในการเรียนรู้	M	SD
ด้านประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ	4.67	.355
1. ฉันสามารถระบุอาการและอาการแสดงของภาวะแพนิคได้	4.70	.470
2. ฉันสามารถแยกอาการ Panic Attack จากอาการของโรคทางร่างกายได้	4.74	.449
3. ฉันเข้าใจกลไกการเกิดภาวะแพนิคได้	4.65	.487
4. ฉันเข้าใจสาเหตุหรือปัจจัยกระตุ้นของการเกิดภาวะแพนิคได้	4.74	.449
5. ฉันมีความรู้เรื่องวิธีการจัดการอาการ Panic Attack	4.61	.499
6. ฉันสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการดูแลผู้รับบริการที่มีภาวะแพนิคได้	4.65	.487
7. ฉันสามารถจดจำเนื้อหาได้ดีกว่าการเรียนรู้ในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว	4.61	.499
ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ	4.36	.571
8. การออกแบบสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบมีความน่าสนใจ	4.30	.703
9. ความยากของสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบเหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน	4.39	.583
10. การจัดลำดับเนื้อหาในสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบมีความต่อเนื่องและเข้าใจง่าย	4.48	.593
11. การใช้ภาษาถูกต้องและสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบได้ชัดเจน	4.39	.722
12. รูปภาพประกอบภายในสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบเหมาะสม	4.39	.783
13. ระยะเวลาของสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบมีความเหมาะสม	4.22	.951
ด้านการใช้งานและความสะดวกสบาย	4.48	.635
14. สื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบมีความทันสมัย	4.48	.730
15. ฉันสามารถใช้งานสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบได้ด้วยตนเอง	4.61	.583
16. การทำงานของสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบไม่เกิดข้อผิดพลาดทางเทคนิค	4.35	.885
ด้านความพึงพอใจโดยรวม	4.59	.552
17. ฉันรู้สึกพึงพอใจโดยภาพรวมกับการเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ	4.52	.730
18. ความต้องการสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ในหัวข้ออื่น ๆ	4.70	.559
19. ฉันจะแนะนำสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบนี้ให้เพื่อนพยาบาลได้เรียนรู้ด้วย	4.65	.573
20. ฉันจะกลับมาใช้สื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบนี้อีกในอนาคต	4.52	.593

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากข้อคำถามปลายเปิด

ผลการประเมินเพิ่มเติมด้วยข้อคำถามปลายเปิด พบว่า กลุ่มตัวอย่างสะท้อนว่าสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบมีจุดแข็งในด้านความน่าสนใจ ความเข้าใจง่าย และความเหมาะสมของเนื้อหา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อนี้ช่วยให้การเรียนรู้มีชีวิตชีวาและใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะที่ควรนำไปปรับปรุงเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของนวัตกรรมการเรียนรู้ โดยมีการกล่าวถึงประเด็นสำคัญ เช่น “ควรปรับให้เนื้อหาและระยะเวลาการใช้สื่อมีความกระชับมากขึ้น เพราะหากต้องใช้สื่อซ้ำหลายรอบจะรู้สึกยาวและน่าเบื่อ” และมีผู้เรียนเสนอให้พัฒนาระบบการข้ามเนื้อหาที่เคยเรียนรู้แล้วเพื่อป้องกันความซ้ำซ้อน นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะให้เพิ่มสถานการณ์ใหม่ ๆ และจัดโครงสร้างเนื้อหาเป็น

ระดับ (Level) ที่มีความยากง่ายแตกต่างกัน เพื่อสร้างความท้าทายและทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง กลุ่มตัวอย่างบางรายยังสะท้อนว่า “บทพูดของตัวละครในบางช่วงยืดยาวและไม่เป็นธรรมชาติ จึงควรปรับให้กระชับและสอดคล้องกับสถานการณ์มากขึ้น” อีกทั้งในส่วนของการใช้งานยังพบข้อจำกัดด้านความเสถียรของระบบ เช่น “บางครั้งสื่อก้างหรือกระตุก โดยเฉพาะเมื่อใช้งานผ่านโทรศัพท์มือถือที่มีสเปกต่ำ” ซึ่งส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องของการเรียนรู้ ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาระบบให้เสถียรและรวดเร็วยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานของผู้เรียน ข้อเสนอแนะอีกประการหนึ่งคือการปรับปรุงด้านกราฟิกและการออกแบบตัวละครให้มีความสวยงามและสมจริงยิ่งขึ้น เพื่อดึงดูดความสนใจและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้ดีกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะเหล่านี้สะท้อนถึงความต้องการของผู้ใช้ที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เข้าถึงง่าย และน่าสนใจมากขึ้น ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบให้มีคุณภาพทั้งในด้านวิชาการและการปฏิบัติการในอนาคต

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงข้อค้นพบที่น่าสนใจคือ ภายหลังจากเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบการพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิคทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนความรู้หลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสนับสนุนแนวคิดพื้นฐานที่ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนสามารถส่งเสริมการพัฒนาความรู้และความเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ ซึ่งได้รับการออกแบบมาโดยเฉพาะเพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิค การเรียนรู้ดังกล่าวเป็นการเรียนรู้เสริมภายหลังการเรียนรู้ในหัวข้อการพยาบาลผู้ที่มีภาวะวิตกกังวลในรายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช โดยสื่อการเรียนรู้นี้เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับทบทวนประเด็นความรู้ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเชิงลึก และเห็นภาพใน

กระบวนการพยาบาลแต่ละขั้นตอนมากขึ้น รวมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาจะเข้าสู่การฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ผลการศึกษานี้จึงเป็นสิ่งยืนยันอย่างชัดเจนว่าสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้ที่มีภาวะแพนิคของนักศึกษาพยาบาลได้

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จีราภรณ์ ชื่นฉ่ำ และคณะ (2563) ที่ค้นพบว่าการใช้สื่อการเรียนรู้แบบอีเลิร์นนิ่งเชิงโต้ตอบที่ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเพิ่มความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับสูงอีกด้วย และเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการศึกษาของมาณี น้ำคนาคูปต์ และพิไลวรรณ ใจชื่น (2565) ที่พบว่า สื่อวีดิทัศน์เชิงโต้ตอบสามารถเสริมสร้างทั้งความรู้และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งสอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบของ Alharbi et al. (2024) ซึ่งพบหลักฐานเชิงประจักษ์ว่า นักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จำลองเชิงโต้ตอบ (Simulation-Based Learning: SBL) มีความรู้และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้แบบดั้งเดิมเพียงอย่างเดียว และผลการศึกษาของ Cho and Kim (2024) ที่พบว่า การใช้ Virtual Reality Simulation ส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่า Effect Size ในระดับปานกลาง (Effect Size = 0.44) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างละเอียด กลับพบว่า แม้กลุ่มทดลองที่ได้รับการทบทวนความรู้เพิ่มเติมผ่านสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบจะมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนรู้แตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อศึกษาแนวโน้มของคะแนนความรู้ภายหลังการเรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบอย่างรอบคอบพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ที่สูงกว่ากลุ่มควบคุม ถึงแม้ว่าความแตกต่างดังกล่าวจะไม่ถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติ แต่แสดงให้เห็นแนวโน้มเชิงบวกที่

เห็นว่าคะแนนค่อย ๆ สูงขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการเรียนรู้เพิ่มเติมผ่านสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบนั้น

การที่นักศึกษาพยาบาลมีโอกาสได้ทบทวนความรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะแพนิคที่แม่นยำมากขึ้น สามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism Theory) ซึ่งเน้นความสำคัญของการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการเรียนรู้ผ่านการโต้ตอบกับสถานการณ์จำลองที่หลากหลาย การวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ และการสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ (Fosnot, 2005) โดยแนวทางการเรียนรู้นี้เชื่อว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านการโต้ตอบแบบสองทางได้มากกว่าการเรียนรู้แบบรับสารเพียงอย่างเดียว เช่นเดียวกับสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบที่ใช้ในงานวิจัยนี้ได้รับการออกแบบเพื่อจำลองสถานการณ์การพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะแพนิคในสามระยะที่สำคัญ เริ่มตั้งแต่ระยะการประเมินสภาพผู้ป่วยเบื้องต้น การให้การพยาบาลตามแผนการรักษา ไปจนถึงการวางแผนการจำหน่ายและการติดตามต่อเนื่อง กระบวนการเรียนรู้เชิงโต้ตอบดังกล่าวทำให้นักศึกษามีโอกาสฝึกฝนการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจในสถานการณ์ที่เสมือนจริง ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงคลินิกและความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการใช้คำถามกระตุ้นคิดเป็นระยะทำให้นักศึกษาต้องติดตามเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง และเข้าใจกระบวนการพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะแพนิคอย่างครอบคลุมและลึกซึ้งมากขึ้น จึงสามารถตอบคำถามที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องและแม่นยำทำให้มีความรู้ที่ชัดเจนและแม่นยำมากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า สื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบสามารถทำหน้าที่คล้ายกับ SBL โดยการสร้างประสบการณ์เรียนรู้เสมือนจริงที่ช่วยให้นักศึกษาได้ทบทวนความรู้ ฝึกคิดวิเคราะห์ และเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้น แม้ว่าผลการเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่การที่กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าและได้รับความพึงพอใจต่อสื่อในระดับมาก สะท้อนว่าสื่อนี้ช่วยส่งเสริม

ประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้จริง และอาจสร้างผลลัพธ์ที่ยั่งยืนเมื่อนำไปใช้ควบคู่กับการเรียนการสอนในชั้นเรียนและการฝึกปฏิบัติทางการพยาบาลได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับอาจารย์และสถาบันการศึกษพยาบาล ดังนี้

ควรพิจารณานำสื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบมาใช้เป็นสื่อการสอนหรือสื่อเสริมภายหลังการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้ทบทวนความรู้และเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกปฏิบัติทางคลินิก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมการวัดผลของสื่อการเรียนรู้มากขึ้นกว่าการวัดความรู้ โดยอาจพิจารณาเพิ่มความมั่นใจและทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะแพนิค และทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ครอบคลุมและสะท้อนประสิทธิผลของนวัตกรรมอย่างรอบด้าน

2. ควรสำรวจปัจจัยร่วมที่อาจมีผลต่อประสิทธิภาพของสื่อ เช่น ทักษะด้านเทคโนโลยีของผู้เรียน ความถี่ในการใช้สื่อ และแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพื่อทำความเข้าใจเงื่อนไขที่เอื้อต่อความสำเร็จของการใช้นวัตกรรมและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้สื่อการเรียนรู้เชิงโต้ตอบอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในการพยาบาลเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทยที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัยในโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และขอขอบคุณนักศึกษาพยาบาลทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ด้วยความสมัครใจ ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการศึกษาครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2567). รายงานประจำปีกรมสุขภาพจิต
ปีงบประมาณ 2567. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต.
- ก้องเกียรติ หิรัญเกิด, ณัฐปัทมภ์ กิตติสุนทรพิศาล, และ
พรสวรรค์ อมรศักดิ์ชัย. (2566). การพัฒนาสื่อ
เทคโนโลยีความจริงเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของ
นักศึกษาระดับอุดมศึกษา. *วารสารสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์แห่งรัตนโกสินทร์*, 5(3), 10–24.
- จิราภรณ์ ชื่นน้ำ, ประไพ กิตติบุญถวิลย์, และดวงดาว อุบลแย้ม.
(2563). ผลของการใช้บทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบปฏิสัมพันธ์
เรื่องการตรวจสุขภาพนักเรียนต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารวิจัยสุขภาพและ
การพยาบาล*, 36(2), 234–242.
- ตริณัฐ พุ่มมณี, จุฑามาศ สุวรรณวัฒน์, กรวิกา บวชชุม,
อรรณพ หนูแก้ว, พิเชษฐ์ สุวรรณจินดา, และภัทรา
ภรณ์ วรสินาร. (2566). ผลของสื่อวีดิทัศน์การสอน
เรื่องการตรวจสุขภาพจิตร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้
กรณีศึกษาต่อความรู้ ความมั่นใจ และความพึงพอใจ
ของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต
ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช.
*วารสารวิจัยทางการพยาบาล การผดุงครรภ์และ
วิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 43(1), 67–79.
- ทศา ชัยวรรณวรรต. (2560). บทบาทของพยาบาลจิตเวชในการ
ส่งเสริมสุขภาพจิตและการป้องกันการเจ็บป่วยทางจิต.
วารสารการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช, 31(2), 16–
30.
- ธณัชนรี สโรบล, นิตยา บุญลือ, สมพร สิทธิสงคราม, และ
สุมิตรพร จอมจันทร์. (2563). การพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย
เรื่องการสื่อสารเพื่อการบำบัดทางการพยาบาลจิตเวช.
วารสารมหาจุฬานาครธรรม์, 7(12), 253–263.
- มาณี นาคณาคุปต์, และพิไลวรรณ ใจชื่น. (2565). ผลของการใช้
สื่อวีดิทัศน์แบบมีปฏิสัมพันธ์เรื่องการทำคลอด ต่อ
ความรู้ความมั่นใจ ทักษะปฏิบัติการทำคลอด และความ
พึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร
บัณฑิต. *วารสารสภาการพยาบาล*, 37(2), 82–94.
- รัญญา หน่อคำ, จุฑามาศ กิตติศรี, และญาณวุฒิ ไชโย. (2562).
ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการใช้ระบบโต้ตอบในชั้น
เรียนผ่านเว็บไซต์คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัย
เชียงใหม่. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian
มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ
ศิลปะ)*, 12(5), 790–810.
- วัลลภา ทรงพระคุณ, นุชยงค์ เยาวพานนท์, และกาญจนา
ใจจ้อย. (2567). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับ
นักศึกษาพยาบาล Generation ใหม่สู่สมรรถนะ
พยาบาลจบใหม่. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 26(1),
1–9.
- สภาการพยาบาล. (2563). *ประกาศสภาการพยาบาล เรื่อง
สมรรถนะหลักของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
ปริญญาโท ปริญญาเอก*. สภาการพยาบาล.
- Alharbi, A., Nurfianti, A., Mullen, R. F., McClure, J. D., &
Miller, W. H. (2024). The effectiveness of
simulation-based learning (SBL) on students'
knowledge and skills in nursing programs: A
systematic review. *BMC Medical Education*,
24(1099). <https://doi.org/10.1186/s12909-024-06080-z>
- American Psychiatric Association. (2022). *Diagnostic
and statistical manual of mental disorders*
(5th ed., text rev.; DSM-5-TR). American
Psychiatric Association.
<https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425787>
- Cho, M.-K., & Kim, M. Y. (2024). The effect of virtual
reality simulation on nursing students'
communication skills: A systematic review and
meta-analysis. *Frontiers in Psychiatry*, 15,
1351123.
<https://doi.org/10.3389/fpsyt.2024.1351123>
- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A. G., & Buchner, A. (2007).
G*Power 3: A flexible statistical power analysis
program for the social, behavioral, and
biomedical sciences. *Behavior Research
Methods*, 39(2), 175–191.
<https://doi.org/10.3758/BF03193146>
- Fosnot, C. T. (2005). *Constructivism: Theory,
perspectives, and practice* (2nd ed.). Teachers
College Press
- McIntosh, J. T. P. (2021). Emergency department
nurses' care of psychiatric patients: A scoping
review. *International Emergency Nursing*, 54,
100929.
<https://doi.org/10.1016/j.jen.2020.100929>

- Papola, D., Ostuzzi, G., Tedeschi, F., Gastaldon, C., Purgato, M., Del Giovane, C., & Barbui, C. (2023). CBT treatment delivery formats for panic disorder: A systematic review and network meta-analysis of randomized controlled trials. *Psychological Medicine, 53*(3), 614–624. <https://doi.org/10.1017/S0033291721003669>
- Valdes, B., Salani, D., King, B., & De Oliveira, G. C. (2021). Recognition and treatment of psychiatric emergencies for health care providers in the emergency department: Panic attack, panic disorder, and adverse drug reactions. *Journal of Emergency Nursing, 47*(3), 459–468. <https://doi.org/10.1016/j.jen.2021.01.004>

- Yildiz, E. (2021). What do nursing students tell us about their communication with people with mental illness? A qualitative study. *Journal of the American Psychiatric Nurses Association, 27*(6), 471–482. <https://doi.org/10.1177/1078390319892311>